

ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ *ALYSSUM SAVRANICUM* ANDRZ НА НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИХ ПІСКАХ

У статті наводиться еколого-ценотична характеристика в складі класу *Festucetea vaginatae* Soó ex Vicherek 1972 включеного до Європейського Червоного списку виду *Alyssum savranicum*.

Ключові слова: *Alyssum savranicum*, *Festucetea vaginatae*.

This paper describes *Alyssum savranicum*, entered in the European Red List, and its belonging to grouping class of *Festucetea vaginatae* Soó ex Vicherek 1972.

Key words: *Alyssum savranicum*, *Festucetea vaginatae*.

Актуальність теми. Збереження біорізноманіття увійшло до першої п'ятірки глобальних екологічних проблем людства. Особливо актуально це для раритетних видів, тобто таких, що знаходяться під більшою або меншою загрозою зникнення. *Alyssum savranicum* є рідкісним ендемічним видом включеним до Європейського червоного списку [3], а тому його дослідження є дуже актуальним.

Характеристика *Alyssum savranicum*. Багаторічна рослина заввишки 5–25 см. Зростає на пісках, пісковиках. Понтичний ендемік (Причорномор'я, Бессарабія). В Україні зростає у Правобережному та Лівобережному Степу (Миколаївська, Херсонська, Одеська, Дніпропетровська, Кіровоградська області) [1].

Матеріали і методи дослідження. Стаття базується на матеріалах досліджень проведених на Нижньодніпровських пісках у ландшафтному заказнику "Саги" та РЛП "Кінбурнська коса" в 2008–2012 рр. Дослідження включали виявлення ценопопуляцій виду, характеристику екоотічних та фітоценотичних умов. Всього було виконано 8 геоботанічних описів за методологічними принципами флористичної класифікації рослинності Браун-Бланке. Опис ділянок виконувався в природних межах фітоценозу. Описи опрацьовані за методом перетворення фітоценотичних таблиць. При ідентифікації синтаксонів нами було використано синтаксономічні схеми іноземних та вітчизняних геоботаніків [СОЛОМАХА, 1996; MATUSZKIEWICZ, 2001; MORAVEC, 1994] [2,4,5]. Також на основі геоботанічних описів здійснена характеристика екоотічних та фітоценотичних умов місцезростань виду.

Результати дослідження. Бурачок савранський (*Alyssum savranicum*) зростає у складі зарослих та стабільних псамофітно-степових угруповань [2]. Ґрунти – легкі піщані малопотужні дернові. Угруповання двоярусні, дуже розріджені (загальне проективне покриття трав'янистого складає 35-50%). Трав'янистий ярус включає 3 під'яруси. Перший під'ярус (заввишки 80-120 см) розріджений, його формують високі трави астрагал прутяний (*Astragalus virgatus*), льоник дроколистий (*Linaria genistifolia*), козельці дніпровські (*Tragopogon borystenicus*), волошка короткоголова (*Centaurea breviceps*) тощо. Іноді в першому під'ярусі зростають також чагарники – зіновать дніпровська (*Chamaecytisus borysthenicus*), дрік сибірський (*Genista syberica*) та верба розмаринолиста (*Salix rosmarinifolia*). Другий під'ярус є найбільш щільним (заввишки 20-70 см) його формують індикатори – дернинні злаки та численні ксерофітні, здебільшого вузьколисті, псамофіти – ковила дніпровська (*Stipa borysthenica*), полин Маршалла (*Artemisia marshalliana*), костріця Беккера (*Festuca beckeri*), кипець пісковий (*Koeleria sabuletorum*), деревій дрібноквітковий (*Achillea micrantha*), молочай Сер'є (*Euphorbia seguierana*), цмин щитконосний (*Helichrysum corymbiforme*), наголоватка довголиста (*Jurinea longifolia*) тощо. Третій під'ярус низьких трав також дуже розріджений, його формують чебрець дніпровський (*Thymus borysthenicus*), льонолижник польовий (*Thesium arvense*) та терофіти: роговик болгарський (*Cerastium bulgaricum*), костянець зонтичний (*Holosteum umbellatum*), вероніка Дилленія (*Veronica*

dillenii). Флористичне ядро формують понтичні та понтично-казахстанські облигатні псамофітні види, що тут переважають.

Характерною особливістю рослинного покриву є розвинутий мохово-лишайниковий ярус (30-70 %). Досить часто проєктивне покриття даного ярусу перевищує покриття трав'янистого ярусу. Домінують у складі ярусу D лишайники – кладонія листувата (*Cladonia foliacea*), кладонія оленячорога (*Cladonia rangiferina*) та мохоподібні – тортула сільська (*Tortula ruralis*), ператодон пурпуровий (*Ceratodon purpureus*) тощо.

Проведений еколого-ценотичний аналіз дозволив визначити фітоценотичну приуроченість *Alyssum savranicum*. Угруповання відносяться до класу *Festucetea vaginatae* Soó ex Vicherek 1972, союзу *Festucion beckeri* Vicherek 1972 та асоціації *Centaureo brevicepsis* – *Festucetum beckeri* Vicherek 1972.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Перлини піщаної флори у пониззях Південного Бугу та Інгулу. Серія: Збереження біорізноманіття в Приморсько – степовому екокоридорі / Під ред. Г. В. Коломієць. – К.: Громадська організація "Веселий Дельфін", 2008. – 40 с.
2. Соломаха В. А. Синтаксономія рослинності України. Третє наближення / В. А. Соломаха – Київ: Фітосоціоцентр, 2008. – 296 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Л. П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 532.
4. Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk Roślinnych Polski / W. Matuszkiewicz. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 537 s.
5. Moravec J. Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. 2 vydání / Moravec J. a kolektiv. – Litoměřice: Příloha, 1995. – 206 s.

Рекомендує до друку науковий керівник професор І. І. Мойсієнко

Зіменс І. М.

УДК 591.3:591.8

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН НАДНИРКОВИХ ЗАЛОЗ У ЩУРІВ ПІСЛЯ ХІМІОТЕРАПІЇ

У статті розглядається вивчення впливу широко вживаемих препаратів як метотрексат, 5-фторурацил та циклофосфан на морфофункціональний стан наднирників щурів з перевитою карциносаркомою Уокера W-256.

Ключові слова: метотрексат, циклофосфан, 5-фторурацил, кіркова та мозкова речовина.

This paper deals with the study of the impact of widely used drugs like methotrexate, 5-fluorouracil and cyclophosphamide on the morphofunctional state of the adrenal glands of rats with intertwined carcinosarcoma Walker W-256.

Key words: methotrexate, cyclophosphamide, 5-fluorouracil, cortex and medulla.

В останній час з'являється велика кількість публікацій, в яких описуються результати проведених досліджень про вплив різних речовин (гормонів, хімічних речовин, фармакологічних препаратів) на організм тварин. При цьому, багато уваги приділяється застосуванню таких широко вживаемих препаратів як метотрексат, 5-фторурацил та циклофосфан при лікуванні багатьох хвороб, в тому числі онкологічних [2, с. 409, 422–425].

Не дивлячись на успіхи лікарської терапії пухлин можна передбачити, що протипухлинні препарати можуть призвести до порушення морфології та функції